

Ay-toimijan ajatuksia

Mervi Grönfors

Lastenhoitaja

Päälouottamusedustaja Tehy

Ay-toimijuuteni takana on aate

Tavallisilla ihmisillä ainoa käytettävissä oleva valta on yhteen liittymisessä (Jane MacAlevey)



Tehyyn liityin jäseneksi

- oppilaitoksessa opintojen alussa
- liittoon kuuluminen ja jäsenenä osallistuminen oli itsestään selvää
- jäsenyyden peruste työttömyysturva (liiton työttömyyskassa)
- ammattiosastotoimijana: jäsen, vpj, pj
- luottamusrooleissa: varatyösuojevaluututettu, luottamusmies, varapääluottamusedustaja, pääluottamusedustaja

Koulutus ja kelpoisuus

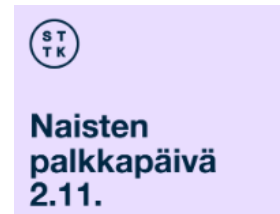
- kelpoisuusvaatimus on lailla, asetuksella tai muulla säädöksellä asetettu edellytys (esim. koulutus, kokemus, kielitaito), joka henkilön on täytettävä tullakseen valituksi tiettyyn virkaan tai työsuhteeseen
- lastenhoitajan tehtävään tarvitaan esim. kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto
- ammatillinen edunvalvonta Suomen Lastenhoitoalan liitosta
- ay-toimijana liiton koulutukset

Koulutus ja ammattitaito vai kutsumus

- kutsumusammatti = ammatti, joka vaatii sen harjoittajalta erityistä kutsumusta (usein palkka ja työnkuva eivät kohtaa)
- hoitajien ammattitaito ei synny tyhjiössä, eikä kutsumuksesta
- laadukkaan koulutuksen saanut ammattitaitoinen hoitaja on avainasemassa hyvinvointiyhteiskunnan perustana olevalla sosiaali-, terveys- ja kasvatusalalla. Tiivistetty Superin koulutusselvityksestä 2016
- kutsumuksella ei elä, tarvitaan elämiseen riittävä palkka

Hoitaja - työläinen vai kuluerä?

- julkinen talous on aina kriisissä hoitajien palkkaneuvotteluiden aikaan
- hoitajien työ on yhteiskunnan toimimiselle välttämätöntä, mutta sitä ei arvosteta palkassa, ammattitaidosta ei haluta maksaa
- STTK - naisten palkkapäivä; naisen euro on 84 senttiä
- sukupuolten välinen palkkaero, sukupuolittuneet ammattialat
- palkattoman hoitovastuun epätasainen jakautuminen - hoivatyön nähdään "luonnostaan" kuuluvan naisille, eikä sitä nähdä palkkatyönä paitsi juhlapuheissa



Hoitaja – työläinen?

Hoitajan työpaikka ei ole perinteinen tehdastyöpaikka, mielletäänkö hänet ay-kentällä työläiseksi?



Mieltäkö hoitaja itsensä työläiseksi?

- työläinen = ihminen, joka tekee ruumiillista työtä
- palkkatyö = työtä, josta työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa
- palkalla rahoitetaan toimeentulo
- työsuhde = työnantaja ja työntekijä sopivat työn tekemisestä, työ tehdään työnantajan johdon alaisena ja työstä maksetaan palkkaa.

Kuvan hoitaja on mielestään työläinen, joka tekee tuottavaa työtä saadakseen palkkaa. Hänen työnsä on välillä palkitsevaa ja sisältää hauskoja hetkiä, mutta enimmäkseen se on rankkaa ruumiillista työtä.

Hoitaja on työntekijä

- järjestäytyminen parantaa työntekijöiden mahdollisuuksia saavuttaa paremmat työehdot
 - KVTES 2025-2028 palkkaohjelma perälautoineen tavoittelee **palkkatasa-arvoa**, samoin uusi tasopalkkajärjestelmä osaamisen ja vastuun tasoineen
 - jäsenistön tuki neuvottelutavoitteille oli keskeistä (joukkovoima)
- ammattiliitto, jolla on aktiivisia jäseniä, on vahva edunvalvoja
 - liittojen palkattu henkilöstö on töissä jäsenistöllä, ilman jäseniä ei ole liittoa
 - edunvalvontaa hoidetaan silti paljon liittojen palkallisten toimesta
 - tarvitaan vahvempi yhteys liittojen ja työntekijöiden välille, koulutusta, tietoisuutta
- ammattiliittojen keskinäinen solidaarisuus – onko/tarvitaanko sitä?
 - liittojen ja sektoreiden välinen solidaarisuus, entä keskusjärjestöjen välinen solidaarisuus?

Työ- ja virkaehtosopimus

Eri aloilla on omat työehtosopimukset. Työehtosopimus kertoo yleiset työnteon ehdot alalla. Työehtosopimuksen lyhenne on TES.

Työntekijöiden ja työnantajien liitot neuvottelevat työehtosopimukset. Joskus mukana neuvotteluissa on myös yrityksiä. Kun sopimus on tehty, sitä noudatetaan kaikissa alan töissä.

Jokaisen alan työehtosopimus kertoo, kuinka suuri palkan täytyy ainakin olla tällä alalla. Sopimus kertoo myös muut vähimmäisehdot alalla. Näitä ovat esimerkiksi työajat ja se, kuinka paljon lomaa työntekijöillä on.



Jos työehtosopimuksia ei olisi, jokaisen työntekijän pitäisi neuvotella nämä perusasiat itse.

Luottamusedustaja ent. luottamusmies

- toimii työpaikan liittoonsa kuuluvien jäsenten tukena ja edustajana
- valitaan vaalilla määräajaksi
- auttaa työsuhdeasioissa (palkka, työaika, lomat)
- valvoo sopimusten ja lain noudattamista
- neuvottelee paikallisista sopimuksista
- liitto kouluttaa luottamustehtävään
- taustatukena ammattiliitto asiantuntijoineen
- irtisanomissuoja
- tehtävän hoitamiseksi on neuvoteltavissa ajankäyttöä
- tehtävä on vastuullinen ja vaativa, mutta myös palkitseva

Ammattiosasto

- ammattiosasto on paikallinen ammattiyhdistys, joka kuuluu ammattiliittoon
- työntekijät kuuluvat yleensä ammattiosaston kautta valtakunnalliseen ammattiliittoon
- ammattiosaston toiminnasta vastaa hallitus puheenjohtajan johdolla
- ammattiosaston toimintaa ohjaavat säännöt ja lainsäädäntö
- ammattiosaston ylin päättävä elin on jäsenkokous (sääntöjen määräämä)

AORA3 – ammattiosastorakenteen muutos

- ennen muutosta oli työnantajakohtainen Tehyn ammattiosasto edustaen terveydenhuollon sekä muita kunnan työntekijöitä
- terveydenhuollon työntekijöiden edunvalvonta koettiin painopisteenä ja aiheutti tyytymättömyyttä muissa kunta-ammateissa
- hyvinvointialueiden perustaminen → kunnissa toimi monta ammattiosastoa edustaen tehyläisiä hyvinvointialueella ja kuntien muita tehyläisiä
- Tehy päätti ammattiosastorakenteen muutoksesta

Tehyn Pirkanmaan kunta-alan ammattiosasto ry:n tynkähallitus 1.10.-31.12.2024

Tehyssä ammattiosastorakenteen muutos;
1.10.2024 hyvinvointialueelle (Pirha)
muodostettiin oma ja **Pirkanmaan 23
kunnalle oma kunta-alan ammattiosasto**

- viisi lastenhoitajaa ns. tynkähallitukseksi (vpj & 4) Tre & Orivesi
- valmistelettiin syyskokous (19.11.2024) henkilövalintoineen Tehyn ohjeiden mukaan ja kontaktoitiin jäseniä
- vpj eläköityi ja neljä toimijaa jäi jatkamaan
- tynkähallitus kokousti ”hybridinä”, WhatsApp lauloi ennen ja jälkeen työpäivän



Muutos oli tavoiteltu, mutta toteutuksen vastuu ja työmäärä jysähti tynkähallituksen niskaan. Siirryimme taistelumoodiin:

- mahdollisuus omaan ja vaikuttavaan edunvalvontaan.
- vapaa-aika täyttyi ao-asioista, päaluottamusmiehestä tuli sivutoiminen ”ao-puheenjohtaja”.
- voimavarana oli jo aiemmin ao:ssa kahden kunnan tehyläisten edunvalvontaa ja aiemman hallituksen taloudenhoitaja auttoi muutoksen yli.

Tehyn Pirkanmaan kunta-alan ammattiosasto ry:n tynkähallitus

- kunnissa toimivat luottamusmiehet herättelivät jäseniä osallistujiksi syyskokoukseen ja ehdolle hallitukseen
- hallituskonkarit opastivat rooleihinsa tutustuvia, toimijarooleja oli useampi otettavaksi haltuun jokaiselle
- valmisteltiin kokousasiakirjat, varmistettiin syyskokouspaikka, -tarjoilu ja lähetettiin kokouskutsu
- tynkähallitus sai apua aluetoimistolta ja alueen rake-ryhmän puheenjohtajalta
- odottavalla ja jännittyneellä fiiliksellä menimme syyskokoukseen



Jäsensihteeri/sihteeri/tiedottajamme osoittautui some-virtuoosiksi, hän hoiti myös kotisivut.

Tehyn Pirkanmaan kunta- alan ammattiosasto ry:n ensimmäinen jäsenkokous

- muutamasta kunnasta oli ehdokkaita hallituksen jäseniksi ja varajäseniksi
- syyskokous teki tarvittavat päätökset, ihan täyteen hallitusta ei saatu
- puheenjohtajaksi valittiin poliittisestikin aktiivinen tehyläinen vasemmalta
- muut toimijaroolit jaettiin tynkähallitusta suuremmalle joukolle
- toimintaan ryhdyttiin konkareiden päättäväisyyden ja uusien toimijoiden voimin
- ammattiosaston alkutaipaleella kaksi poliittisesti vasemmalla toimivaa tehyläistä teki pohjan, jolle nyt rakennetaan toimintaa

Ajatus omanlaisesta edunvalvonnasta innosti. Ratkottiin pulmia ja tuskailtiin jäsenistön hidasta lämpenemistä osallistumiseen. Päätösvaltainen syyskokous oli tynkähallitukselle voitto.



Tehyn Pirkanmaan kunta-alan ammattiosasto ry – 1. VUOSI (1.1.-31.12.2025)

- taistelumoodissa jatkettiin ja käytiin tiukkaakin viestinvaihtoa liiton kanssa – eri asia hoitaa kahden kuin 23 kunnan edunvalvonta
- puheenjohtaja kiersi ja neuvotteli n. 20 kunnassa ja pääluottamusedustajat omissaan
- kokousrutiini, asiakirjojen laadinta ja arkistointi ja jäsenhuolto opeteltiin
- ”pj hoiti supliikin ja vpj pilkkujen paikat”
- yksi ao-toimijoista valittiin kunnassaan pääluottamusedustajaksi
- Tehyn valtuustovaaleihin osallistuttiin
- kunta- ja aluevaaleihin löytyi ehdokkaita
- myös koulutusta ja kulttuuria tarjottiin jäsenille



Tehyn Pirkanmaan kunta-alan ammattiosasto ry – 1. VUOSI (1.1.-31.12.2025)

- yhteistoimintaneuvotteluita
- paikallisia sopimuksia
- KVTES palkkausjärjestelmän muutos
- luottamusmies-nimike muuttui sukupuolineutraaliksi luottamusedustaja-nimikkeeksi
- työsuojeluvaalit kunnissa
- työllisyyspalvelut kuntien hoidettavaksi -> uusia jäseniä ammattiosastoon ja heillä siirtyminen KVTES-sopimukseen sekä uuteen työkuulttuuriin
- työn ja kamppailun täyteinen vuosi

Tampere

Tampereen yt-neuvottelujen tulos: 98 irtisanomista, 38 pomopaikkaa lakkaa – näin kommentoi pormestari Ilmari Nurminen

Tampereen kaupungin yt-neuvottelujen lopputulos selvisi. Osa irtisanomisuhan alla olevista voi löytää vielä korvaavaa työtä kaupungilta.

Lukijalta | Lukijalta

Kuntien on rahoitettava osa TE-uudistuksesta itse – Valtion rahoitus on alimitoitettu

Tampereen seudun työllisyysalueen valmistelua on tehty alusta lähtien yhteistyössä, kirjoittavat Regina Saari ja Pekka Salmi.

Tehyn Pirkanmaan kunta-alan ammattiosasto ry - nyt

- ao:n toisessa syyskokouksessa valittiin uusia toimijoita ja hallituspaikat täyttyivät
- uusi puheenjohtaja astui ruoriin 1.1.2026
- muihin hallitustehtäviin valittiin tekijät – työtä jaetaan
- liiton tehtäväkohtaisiin koulutuksiin on lähtijöitä ja heillä on halua oppia
- pääluottamusedustajat osallistuvat edelleen ao:n hallituksen kokouksiin
- alueellista toimintaa viritellään jäsenille
- yhteydenpitoa muihin kunta-alan ammattiosastoihin
- vanhat parrat ovat taustatukena



Ammattiosasto voi nyt työskennellä kunta-alan edunvalvonnan vahvistamiseksi Pirkanmaalla. Rakenne on kunnossa ja toimijat motivoituneita.

Taisteleva ay-toiminta ei tapahdu tyhjiössä ja itsestään

- yksilön tilanne
- perheen/suvun /yhteisön tilanne
- työpaikan tilanne
- ammattiosaston ja -liiton tilanne
- ammattialan tilanne
- yhteiskunnallinen tilanne
- maailman tilanne

- neuvottelut vaativat osaamista
- aidot yhteydet jäseniin ja työpaikoille
- vuorovaikutus toimijoiden välillä
- tieto, sen hankkiminen ja koulutus
- osallistuminen ja mahdollisuus siihen
- solidaarisuus
- sitoutuminen

Kaikkien maiden proletaarit liittykää yhteen

Ay-toimintaa vai politiikkaa?

- 1940 työnantajien valtakunnallinen järjestö STK hyväksyi Suomen ammattiyhdistysten keskusliiton (SAK:n edeltäjä) työläisten edustajaksi ja neuvotteluosapuoleksi
- ay-toiminta on toimintaa työntekijöiden aseman vahvistamiseksi työntekijöihin liittyvien asioiden yhteydessä sekä työelämän kehittämistä
- kytkökset puoluepolitiikkaan vaikuttavat
 - puoluepolitiikka näkyy liittojen hallintojen vaaleissa, vaaleihin osallistuvilla ryhmillä/vaaliliitoilla usein puoluepolitiikalta verhoillut nimet kuten ”Vaikuttajat”
 - pitää olla valveutunut ja tiedostava jäsen, jotta osaa päätellä vaaliliiton takana olevan ideologian
 - äänestäessään liiton vaaleissa jäsenen pitäisi tietää mitä kunkin vaaliliiton takana on ja kenen lauluja se laulaa

Ay-toimintaa ja politiikkaa

- kulloinkin hallitusvastuussa olevan puoluekoalition päätöksillä on merkittävä vaikutus liittojen mahdollisuuksiin edistää tavoitteitaan ja parantaa työehtoja
- ay-toiminta on menettänyt taistelevaa luonnettaan ja vaikuttavuuttaan puoluepolitiikkakytkösten seurauksena
- on ryhdytty neuvottelemaan, tekemään kompromisseja ja reagoimaan esitettyihin heikennyksiin – näin ei voi jatkua
- ay-liikkeen on palattava toimimaan työntekijöiden aseman vahvistamiseksi
- on tehtävä ”ay-politiikkaa”
- jäsenet tarvitsevat tietoa ja koulutusta aktivoituakseen
- tarvitaan vahva vuorovaikutteinen yhteys liittojen palkollisten ja jäsenten välille
- liittojen hallinnon yhteys jäseniin toimivaksi
- ammattiliittoja ei ole ilman jäseniä – jäsenistö on joukkovoima ja joukkovoimalla on valtaa

Yksin voin pyytää, joukolla voimme vaatia.



Kiitos.